

М.І. Пугач

ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ

ПРАКТИКУМ

10 КЛАС

Видання четверте, перероблене і доповнене

*Схвалено комісією з географії
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

Богдан

ББК 74.262.6
УДК 911.3
П88

Рецензенти:

методист ХОІППО

Д.В. Галкін

вчитель географії загальноосвітньої школи № 25 м. Хмельницький

Н.І. Савка

вчитель географії НВО № 28 м. Хмельницький

І.Л. Мала

*Схвалено комісією з географії Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України (лист від 28.10.10 №1.4/18-Г-736)*

Пугач М.І.

П88 Економічна і соціальна географія світу: Практикум. 10 клас. — 4-те вид.,
переробл. і доповн. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2012. — 24 с.

ISBN 978-966-10-2094-7

У посібнику подано підбірку практичних робіт, спрямованих на ефективне закріплення учнями теоретичних знань і формування практичних умінь та навичок. Усі роботи складено відповідно до чинної програми Міністерства освіти і науки України для 11-річної школи.

Для учнів десятого класу та вчителів географії.

ББК 74.262.6
УДК 911.3

*Охороняється законом про авторське право. Жодна частина цього видання
не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальне видання

ПУГАЧ Микола Іванович

ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ

ПРАКТИКУМ

10 клас

Видання четверте, перероблене і доповнене

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактори *Донара Пендзей, Василь Герасимчук*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Нелі Ягній, Надії Магалаєв*

Підписано до друку 04.08.2012. Формат 60×84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 2,79. Умовн. фарбо-відб. 5,58.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34 а, м.Тернопіль, 46002

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 43-00-46; 25-18-09

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2094-7

ISBN 978-966-10-2094-7

9 789661 020947

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

ЮНІ ДРУЗІ!

Практичні роботи є обов'язковою складовою вивчення географії в школі. У процесі їх виконання формуються необхідні географічні уміння і навички та реалізується зв'язок теорії з практикою. Посібник для учнів 10 класу призначено для виконання практичних робіт з курсу “Економічна і соціальна географія світу” відповідно до чинної програми з географії.

Цим навчальним посібником ви зможете користуватись на уроках: під час виконання практичних робіт будете навчатися правильно заповнювати таблиці, будувати діаграми та графіки, робити висновки та узагальнення. Усі практичні роботи — обов'язкові для виконання кожним з вас. Наявність у посібнику контурних карт полегшить вашу роботу із засвоєння географічної номенклатури карт.

Під час виконання практичних робіт дотримуйтесь правил:

1. Ознайомтеся з темою, метою та обладнанням, необхідним для виконання роботи; “Основним обсягом знань та умінь” і завданнями.

2. Якщо ви не можете пригадати визначення окремих понять, скористайтеся географічним довідником.

3. Завдання виконуйте охайно. Відповіді мають бути логічними та обґрунтованими.

4. Роботи на контурних картах виконуйте відповідно до встановлених вимог:

- а) усі підписи на контурних картах робіть чітко, друкарським шрифтом;
- б) об'єкти суходолу підписуйте чорним кольором, а водні — синім;
- в) для роботи з контурними картами використовуйте олівці, кулькові ручки і туш різних кольорів;
- г) більшість географічних об'єктів підписуйте вздовж екватора або вздовж паралелей;
- г) назви населених пунктів підписуйте зліва або справа;
- д) назви річок — уздовж течії в напрямку від витoku до гирла, а назви гір — уздовж простягання гірських хребтів;
- е) якщо назви не вміщуються у потрібному місці, пишуть їх у легенді, а на карті ставте відповідні цифри.

5. Висновки після закінчення практичної роботи формулюйте чітко.

6. Пам'ятайте: найвищої оцінки заслуговує робота, яка містить правильні відповіді на Завдання і належно оформлена.

Практичні роботи складаються з 3-х основних блоків:

1. “Навчальні досягнення учнів”.
2. “Це потрібно знати!”
3. “Завдання”.

Часто після завдань розміщується додатковий блок “Цікаво знати, що...”.

У блоці “Навчальні досягнення учнів” подано вимоги до обсягу знань та умінь, необхідних вам для виконання практичних робіт.

У блоці “Це потрібно знати!” запропоновано теоретичний матеріал, який допоможе під час виконання практичних робіт.

У третьому блоці — всі завдання обов'язкові для виконання.

Інформація з блоку “Цікаво знати, що...” сприятиме розширенню вашого географічного кругозору.

Щасливої вам мандрівки Країною знань!

ТЕМА. Порівняльна оцінка трудових ресурсів і зайнятості населення в основних сферах господарства країн та регіонів світу

Мета: формувати практичні навички користування статистичними даними для порівняльної оцінки трудових ресурсів і зайнятості населення в основних сферах господарства країн та регіонів світу; розвивати вміння аналізувати статистичні дані, робити висновки та узагальнення; виховувати старанність та акуратність у роботі.

Обладнання: географічний атлас, транспортир, лінійка, простий олівець, гумка.

Навчальні досягнення учнів.

Учень характеризує напрями основних міграційних потоків, структуру зайнятості населення та відмінність її за регіонами; визначає співвідношення населення за регіонами світу; пояснює поняття “демографічна політика”, “демографічний вибух”, “псевдоурбанізація”, “мегаполіс”; порівнює темпи, рівні, форми урбанізації країн та регіонів; аналізує текстові, картографічні і статистичні матеріали з метою визначення рис і відмінностей у відтворенні, складі і розміщенні населення різних регіонів світу.

ХІД РОБОТИ

✓ **Це потрібно знати!**

Структура зайнятості економічно активного населення окремих типів країн

Таблиця 1

<i>Сфера зайнятості</i>	<i>Типи країн за рівнем економічного розвитку</i>	<i>Найменш розвинуті аграрні країни</i>	<i>Країни, що розвиваються</i>	<i>Країни високого потенціалу</i>	<i>Країни середнього рівня розвитку</i>	<i>Розвинені індустріальні країни</i>
Промисловість		12%	25	38	33	30
Сільське господарство		80%	55	30	22	10
Сфера послуг		8%	20	32	45	60

Баланс структури зайнятості економічно активного населення передбачає варіанти, що пов'язано з політичними умовами або національними традиціями.

Завдання 1. Дайте визначення понять:

Трудові ресурси — _____

Економічно активне населення — _____

Завдання 2. Порівняйте частки економічно активного населення окремих типів країн, використовуючи дані таблиці 1. Зробіть висновки.

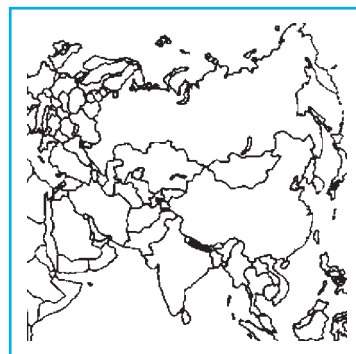
ТЕМА. Порівняльна характеристика промисловості ФРН і Франції, Великобританії та Італії (за вибором). Характеристика зв'язків України з країнами-сусідами

Мета: навчитися давати порівняльну характеристику промисловості та характеризувати зв'язки України з країнами-сусідами; формувати практичні навички роботи з картографічним матеріалом; виховувати акуратність у роботі.

Обладнання: географічний атлас, текст підручника, простий олівець, гумка.

Навчальні досягнення учнів.

Учень обґрунтовує галузеву структуру господарства країн Європи; складає комплексну економіко-географічну характеристику країн регіону; робить висновки про причини високого індустріального розвитку країн Західної Європи; оцінює значення зв'язків України з державами-сусідами.

ХІД РОБОТИ

✓ Це потрібно знати!

- У галузевій структурі промисловості Західної Європи переважають обробні галузі над добувними.
- Регіон — найбільший у світі виробник та постачальник на світовий ринок машин та промислового обладнання.
- Одна з провідних галузей — хімічна промисловість. У Західній Європі виробляється близько третини всіх хімікатів світу.
- В регіоні добре розвинута харчова промисловість.
- Легка промисловість, в якій Західна Європа тривалий час була лідером, — переживає занепад через втрату зовнішніх ринків.

Завдання 1. Дайте визначення понять:

Індустріальна країна — _____

Індустріально-аграрна країна — _____

Завдання 2. На контурній карті (с. 18) позначте кордони країн Європи. Підпишіть їхні назви і столиці.

Завдання 3. Використовуючи атлас, текст підручника та додаткову літературу, порівняйте промисловість країн:

<i>Варіант I</i>	
ФРН	Франція

<i>Варіант II</i>	
Великобританія	Італія

<i>Спільні риси</i>	<i>Відмінні риси</i>

Завдання 4. Використовуючи карти атласу, текст підручника і додаткову літературу, дайте характеристику однієї з галузей промисловості країн Західної Європи (на вибір).

<i>Варіант I</i>	
ФРН	Франція

<i>Варіант II</i>	
Великобританія	Італія

1. Роль і значення галузі в господарстві країни.

--	--

2. Сировинна база для розвитку галузі.

--	--

Завдання 4. Уявіть себе фермером у будь-якому куточку США. Що ви будете вирощувати або розводити? Які зв'язки вам необхідно розвивати з іншими фермерами та з постачальниками необхідної вам продукції?

Висновок.

Цікаво знати, що...

- Перші штати нової держави утворилися вздовж узбережжя Атлантичного океану, звідси й почалося заселення та освоєння країни.
У наші дні тут розташовані найбільші міста Америки, де розмістилися наймогутніші та найважливіші фінансові групи та банки, правління численних фірм, які, по суті, керують економікою країни. Атлантичне узбережжя займає всього 5% території США, але саме тут живе чверть усіх жителів країни, виготовляється третина продукції обробної промисловості.
- Перші підприємства могутньої індустріальної держави з'явилися саме на Атлантичному узбережжі.
Вузьку смужку на узбережжі північного сходу США, відокремлену горами від величезних просторів на заході, почали називати Новою Англією. Найбільшим містом Нової Англії став Бостон — центр штату Массачусетс.
У наш час у Бостоні, який можна вважати родоначальником текстильної промисловості США, тканину вже майже не виготовляють — тепер тут у пошані електроніка, радіопромисловість, приладобудування. Бостон — одне із найстаріших міст Америки, яке називають історичною столицею країни.

- На північ від Нової Англії розташоване Середньоатлантичне узбережжя, також найважливіший промисловий район США. Звідси відкривається шлях до внутрішніх районів країни.

У часи колоній Середньоатлантичне узбережжя було постачальником хліба і м'яса. У той час тут уже з'явилися великі міста — Філадельфія та Нью-Йорк. Пізніше з портів Нью-Йорка і Філадельфії стали відправляти за океан та в інші райони країни продукцію, яку вирощували фермери заходу. У середині XIX ст. тут було прокладено залізницю. У Середньоатлантичному районі почала швидко розвиватися промисловість, росли міста, з'являлися банки. У містах відкривалися редакції газет, університети, театри.

- Найбільше місто світу — Нью-Йорк. Воно фактично увібрало в себе десятки міст, що оточували його. Це найбільший промисловий, фінансовий і транспортний центр США. Коротка і вузька вулиця Уолл-стріт, де розташовані правління найбільших банків, стала символом фінансової могутності Америки.

У Нью-Йорку знаходиться майже третина найбільших промислових фірм країни. Всі великі компанії мають свої представництва в Нью-Йорку. Сюди привозять товари з усієї Америки, і ціни на них визначають саме тут.

У місті працює безліч різноманітних промислових підприємств — машинобудівних, хімічних, харчових, швейних.

- За 120 км від Нью-Йорка розташоване місто Філадельфія — друге за величиною та економічним значенням після Нью-Йорка місто США на Атлантичному узбережжі.

На відміну від Нью-Йорка, Філадельфія — загалом промислове місто, де найбільше за все машинобудівних підприємств. У Філадельфії переробляють нафту, там багато текстильних, швейних фабрик, друкарень. Довжелезна вервиця підприємств тягнеться вздовж берегів річки Делавер.

- Балтимор — третє за значенням місто Середньоатлантичного району, один із найбільших морських портів США. Місто розташоване в глибині довгої Чесапікської затоки, що відкрита на південь. З південних штатів та портів Мексиканської затоки до Балтимора везуть різноманітну сировину, а звідти вивозять кам'яне вугілля і залізну руду, які добувають в Аппалачах. На цій сировині в місті працюють підприємства важкої металургії.

- Найстаріший національний парк США — Йеллоустонський. Він був заснований у 1972 році. Славиться на цілий світ гарячими джерелами, гейзерами, водоспадами і багатою дикою фауною. Парк розташований у Монтані, Вайомінгу та Східному Айдаго, слугує притулком для 200 видів птахів.

- Найбільший штат США — Аляска. Цей обширний і холодний сніжний край був куплений у Росії в 1867 році. Аляска знаходиться на північно-західній окраїні Північно-Американського континенту. Від Російської Федерації її відділяє Берингова протока. Всього у штаті налічується 39 гірських хребтів і 17 із 20 найвищих вершин США. До штату площею 1,6 млн. м² входять арктична тундра, тайга, сотні невеликих озер. На півдні півострів переходить у довге пасмо Алеутських островів.

- Перший телеграф був створений американським винахідником Семюелом Морзе в 1877 році. Він використовував електричний струм для передачі повідомлень по проводах. Послання передавались кодом, який являв собою комбінацію із крапок і тире.

- Найбільший крокуючий екскаватор — “Біг Маскі” вагою 13200 тонн, що майже дорівнює вазі 10000 легкових автомобілів. Він використовувався на вугільному розрізі в Огайо (США). Маючи ширину 46 метрів, він був здатен виймати 17500 тонн ґрунту за годину.

- Найдешевший автомобіль випустили в 1922 році в США — Ред-Баг-Бакборд. Його вартість коливалася від 125 до 150 доларів.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
I. Загальна економічно-географічна характеристика світу	
Практична робота №1	4
Практична робота №2.....	7
II. Регіони та країни світу	
Практична робота №3.....	13
Практична робота №4	19